

Νέος τρομονόμος: Ο εφιάλτης γίνεται πραγματικότητα

του Κώστα Παπαδάκη

Δόθηκε στη δημοσιότητα στις 15 Ιουνίου 2004 από το υπουργείο Δικαιοσύνης το σχέδιο νόμου για το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης και ταυτόχρονα για την τροποποίηση - συμπλήρωση του ν.2928/2001, γνωστού και ως τρομονόμου, επαληθεύοντας τα σχετικά δημοσιεύματα των τελευταίων ημερών, σύμφωνα με τα οποία αμέσως μετά τις ευρωεκλογές και τα δύο νομοθετήματα πρόκειται να προωθηθούν για ψήφιση.

Ετσι, επιβεβαιώθηκαν οι πληροφορίες και τα δημοσιεύματα που έφεραν χρονικά την ψήφιση των νομοθετημάτων αυτών αμέσως μετά τις ευρωεκλογές και μαζί επιβεβαιώθηκε και το παλιό δόγμα του **Νικόλα Μακιαβέλι**, σύμφωνα με το οποίο ο ηγεμόνας επιτυγχάνει όταν κάνει **όλο το κακό μαζεμένο και το καλό λίγο-λίγο**.

□ Από την εκτίμηση του σχεδίου νόμου σε ό,τι αφορά την τροποποίηση του ν. 2928/2001 και γενικότερα τη θέσπιση νέων διατάξεων για τη λεγόμενη αντιμετώπιση της **τρομοκρατίας**, σε εναρμόνιση με την απόφαση-πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 13/6/2002 προκύπτουν τα ακόλουθα :

1. Διεύρυνση ειδικής αντιμετώπισης ποινικών αδικημάτων - διατύπωση ορισμού τρομοκρατίας

Με το άρθρο **187Α** που προστίθεται στον Ποινικό Κώδικα, τρομοκρατικές πράξεις μπορούν πλέον να διαπράττονται όχι μόνο από ομάδα αλλά και από μεμονωμένο τρομοκράτη.

Ετσι, ως τρομοκράτης μπορεί να χαρακτηριστεί **οποιοσδήποτε μεμονωμένος δράστης διαπράττει** είτε κακουργήματα όπως ανθρωποκτονίες, βαριές η θανατηφόρες σωματικές βλάβες, αρπαγές, εμπρησμούς, εκρήξεις, κλπ, **είτε και πλημμελήματα** όπως π.χ. διακεκριμένη φθορά ξένης περιουσίας, νοθεία τροφίμων, διατάραξη ασφάλειας των συγκοινωνιών (όλα τα αδικήματα και κατηγορίες αδικημάτων, υπερβαίνουν τα 20 συνολικά και κατονομάζονται στο νομοσχέδιο) **με τρόπο ή σε έκταση ή υπό συνθήκες που είναι δυνατόν να βλάψουν σοβαρά μία χώρα ή ένα διεθνή οργανισμό και με σκοπό να εκφοβίσει σοβαρά έναν πληθυσμό ή να εξαναγκάσει παρανόμως δημόσια αρχή ή διεθνή οργανισμό να εκτελέσει οποιαδήποτε πράξη ή να απόσχει από αυτήν ή να βλάψει σοβαρά ή να καταστρέψει τις θεμελιώδεις συνταγματικές, πολιτικές, οικονομικές δομές μιας χώρας ή ενός διεθνούς οργανισμού.**

Ο ορισμός αυτός αποτελεί αντούσια μεταφορά του υπάρχοντος στην παραπάνω απόφαση πλαίσιο της Ε.Ε, οργάνου το οποίο στερείται δημοκρατικής νομιμοποίησης στα πλαίσια του Θεσπισμένου συστήματος διάκρισης των εξουσιών προς άσκηση πρωτογενούς ποινικής εξουσίας.

Επισημαίνεται πάντως και πάλι η μέχρι τώρα απουσία οποιουδήποτε κοινά αποδεκτού ορισμού της

τρομοκρατίας σε κείμενα διεθνούς ή εσωτερικής νομοθεσίας χωρών της Ε.Ε.

Δεν μπορεί να μείνει φυσικά ασχολίαστη αυτή καθ' αυτή η **αναγωγή σε τρομοκρατική δράση της ανατρεπτικής αντικαπιταλιστικής πάλης**, που σκοπό δεν μπορεί να έχει παρά την ανατροπή των πολιτικών και οικονομικών δομών της χώρας. Το ιδιώνυμο του Βενιζέλου ξαναζεί και βασιλεύει.

Πέραν αυτού, από τον ορισμό αυτό που δίδεται στις τρομοκρατικές πράξεις, αξιοσημείωτα είναι δύο στοιχεία :

α) Η **αυθαιρεσία** στη δυνατότητα κρίσης της ενέργειας η οποία είναι **δυνατόν να βλάψει** σοβαρά μία χώρα ή ένα διεθνή οργανισμό. Είναι ένα κριτήριο προφανώς αυθαίρετο και υποκειμενικό το οποίο θα εξειδικεύεται από τους δικαστές, τους ανακριτές και βεβαίως τους αστυνομικούς οι οποίοι θα προστρέχουν πρώτοι για να συλλάβουν και να χαρακτηρίσουν έναν δράστη ως τρομοκράτη. Που πάντως θα κινείται στο πνεύμα της συμμόρφωσης προς το νομικό πατερναλισμό της διάταξης, η οποία μεγαλεπίβολα, ανάγει την Ελλάδα σε προστάτη όλων των χωρών και οργανισμών, αναγκάζοντας τους εφαρμοστές του δικαίου να δίνουν εξετάσεις προς απόδειξη του αληθούς.

και β) Η **κυριαρχία του υποκειμενικού στοιχείου**, το οποίο επίσης είναι προς εκτίμηση από όλους τους παραπάνω, δηλαδή τον υποτιθέμενο σκοπό του δράστη να εξαναγκάσει παράνομα μία δημόσια αρχή ή ένα οργανισμό να εκτελέσει κάποια πράξη ή να καταστρέψει τις δομές μιας χώρας.

Η κυριαρχία του υποκειμενικού στοιχείου επισημαίνεται για να καταδειχθεί άλλη μία φορά η αντίφαση της νομοθεσίας γύρω από την τρομοκρατία και η αντιμετώπιση του πολιτικού εγκλήματος από τη νομολογία, σύμφωνα με την οποία, από τη μια μεριά το υποκειμενικό στοιχείο φαίνεται να είναι αρκετό προκειμένου να δοθεί ο επιθυμητός χαρακτηρισμός του τρομοκράτη σε κάποιον εγκληματία, ενώ από την άλλη μεριά είναι ανεπαρκές το κριτήριο του σκοπού προκειμένου ένα έγκλημα τέτοιας υφής να χαρακτηριστεί ως πολιτικό και να έχει την ανάλογη αντιμετώπιση, όπως γνωρίζουμε από τις πολιτικές δίκες πρόσφατα στη χώρα μας.

Με άλλα λόγια όταν ο σκοπός του δράστη λαμβάνεται υπόψη για να τον ενοχοποιήσει τότε καθίσταται ισχυρός νομικά, ενώ όταν πρόκειται να ληφθεί υπόψη για να τον ωφελήσει, τότε θεωρείται ανεπαρκής.

2. Διπλασιασμός ή και πολλαπλασιασμός ελαχίστων ορίων απειλούμενων ποινών για αδικήματα «τρομοκρατικά» σε σχέση με τα αντίστοιχα κοινά.

Οι πράξεις οι οποίες χαρακτηρίζονται τρομοκρατικές ακόμα και αν διαπράττονται από ένα άτομο μόνο με τα παραπάνω κριτήρια τιμωρούνται αυστηρότερα από μια κοινή εγκληματική πράξη της ίδιας κατηγορίας. Έτσι, το ίδιο άρθρο 187Α του ποινικού κώδικα προβλέπει ότι:

α) Οπου μία πράξη του Κοινού Ποινικού Δικαίου τιμωρείται με **πρόσκαιρη** ποινή κάθειρξης, πράγμα το οποίο σημαίνει ελάχιστη ποινή 5 ετών, όταν αυτή η πράξη χαρακτηρίζεται τρομοκρατική, τότε τιμωρείται με **κάθειρξη 10 τουλάχιστον** ετών. Έχουμε δηλαδή διπλασιασμό του ελαχίστου ορίου της απειλούμενης ποινής.

β) Ακόμα και στις πλημμεληματικές πράξεις, οι οποίες τιμωρούνται με **ποινή φυλάκισης**, η οποία μπορεί να ξεκινάει από το ελάχιστο των 10 ημερών, για τις τρομοκρατικές πράξεις το **ελάχιστο ανεβαίνει στα 3 χρόνια**. Εχουμε δηλαδή πολλαπλασιασμό του ελαχίστου ορίου της απειλούμενης ποινής, όταν μία πράξη χαρακτηρίζεται τρομοκρατική. Και μάλιστα σε ελάχιστο όριο ανεπίδεκτο μετατροπής σε χρήμα και αναστολής (άρθρα 82 και 100 Π.Κ.)

γ) Περιττό να επισημανθεί ότι τιμωρείται με ισόβια μια τρομοκρατική πράξη αν η αντίστοιχη εγκληματική μη τρομοκρατική τιμωρείται επίσης με ισόβια. Τούτο διότι δεν προβλέπεται αυστηρότερη ποινή από τα ισόβια.

3. Εξαιρετικές δυσμενείς διακρίσεις για την παραγραφή και την υφ όρον απόλυση

&#160

Οι τρομοκρατικές πράξεις που απειλούνται με ποινή ισοβίων παραγράφονται μετά από 30 χρόνια ενώ στο κοινό ποινικό δίκαιο η παραγραφή των ίδιων πράξεων είναι 20ετής.

□ Ακόμα, θεσπίζεται εξαιρετική δυσμενής διάταξη σωφρονιστικού χαρακτήρα με τη ρύθμιση ότι οι διατάξεις του άρθρου **105** και επόμενα του Ποινικού Κώδικα, δηλαδή η υφ' όρον απόλυση μετά από έκτιση μέρους της ποινής, που αποτελεί γενική σωφρονιστική αρχή, στις τρομοκρατικές πράξεις που τιμωρούνται με ισόβια κάθειρξη, εφαρμόζονται μόνο εφόσον ο καταδικασθείς έχει εκτίσει ποινή 25 ετών.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι με την ισχύουσα για τις υπόλοιπες πράξεις του Ποινικού Δικαίου διάταξη του άρθρου 105 του Π.Κ, η υφ' όρον απόλυση εφαρμόζεται, αν αυτός που καταδικάστηκε για ισόβια κάθειρξη έχει εκτίσει τουλάχιστον 20 έτη και όχι 25, όπως εδώ θεσπίζεται.

Βέβαια το δικαίωμα στη ζωή προσβάλλεται εξίσου είτε όταν ο σκοπός του δράστη της ανθρωποκτονίας είναι να καταστρέψει τις πολιτικές δομές μιας χώρας, είτε όταν έχει άλλα κίνητρα. Στην πρώτη μάλιστα περίπτωση θύμα συνήθως είναι πολιτικός ή γενικά πρόσωπο της εξουσίας, ενώ στη δεύτερη οποιοσδήποτε πολίτης (βλ. Μανωλεδάκη «Ελευθερία και Ασφάλεια», σελ. 199). Ωστόσο η «απολυτότητα» της αξίας της ανθρώπινης ζωής, την οποία ακούμε στις πολιτικές δίκες, να κλίνεται καθημερινά σε όλες τις πτώσεις, έρχεται να γνωρίσει άλλη μία σχετικοποίηση, de iure μάλιστα, αφού η ποινική απαξία της προσβολής της διαβαθμίζεται πλέον ανάλογα με τον δράστη και τον σκοπό του δράστη. □ □ □ □ □ □ □ □

Συνεπώς η διαφορετική μεταχείριση δεν αντιστοιχεί ούτε στην αρχή της αναλογικότητας, ούτε στην αρχή της πρόληψης, ούτε φυσικά αίσθηση δικαίου παράγει.

Φαίνεται όμως ότι οι εκκλήσεις της άλλης πλευράς του Ατλαντικού έπιασαν τόπο.

4. Υποχρεωτική επιβολή δύο ποινών για αδικήματα που τελέστηκαν με μία πράξη.

Με ρητή διάταξη στο άρθρο 187Α, παράγραφος 1, τελευταία φράση, επιτάσσεται η εφαρμογή του άρθρου 94, παράγραφος 1 του Ποινικού Κώδικα, όταν η τρομοκρατική πράξη έχει ως αποτέλεσμα

τον θάνατο περισσότερων ανθρώπων.

Εδώ θα πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο 94 του Π.Κ. είναι εκείνο το οποίο προβλέπει τη συρροή, συγχώνευση ποινών δηλαδή, στην περίπτωση κατά την οποία κάποιος υπαίτιος δύο ή περισσότερων εγκλημάτων που **πραγματώθηκαν με δύο ή περισσότερες πράξεις** τιμωρείται γι' αυτές και προβλέπεται να του επιβάλλονται **δύο ποινές**, οι οποίες κατά συγχώνευση συμποσούνται σε ένα άθροισμα, που αποτελείται από την βαρύτερη των ποινών αυτών, προσαυξημένη με ένα μέρος της άλλης ποινής, ανάλογα με τις διακρίσεις του άρθρου αυτού και με το χαρακτήρα του αδικήματος.

□ Εκείνο το οποίο έχει σημασία είναι ότι κατά την **παράγραφο 2 του άρθρου 94** «Αν τα εγκλήματα που συρρέουν πραγματώθηκαν με **μία πράξη**, το δικαστήριο επαυξάνει ελεύθερα τη βαρύτερη από τις συντρέχουσες ποινές αλλά όχι πέρα από το ανώτατο όριο του είδους της ποινής», άρα επιβάλλει μία ποινή.□

Το νομοσχέδιο αυτό ουσιαστικά καταργεί τη ρύθμιση της παραγράφου 2 του άρθρου 94 Π.Κ. και επιβάλλει στους δικαστές - και προκαταλαμβάνει την κρίση τους,□ - να εφαρμόζουν την παρ. 1. του αρ. 94, να τιμωρούν και να επιβάλλουν δύο και περισσότερες ποινές για ένα έγκλημα που πραγματώθηκε με μία μόνο πράξη, αρκεί αυτή να είναι τρομοκρατική. Καθιερώνει την υποχρεωτική εφαρμογή των ποινικών συνεπειών της πραγματικής συρροής στην κατ' ιδέαν συρροή.

Η διάταξη αυτή δείχνει **τον πανικό του νομοθέτη** και τη διάθεσή του με κάθε θυσία να επιβάλει αυστηρές ποινές. Ακόμη και επιβάλλοντας στους δικαστές, κατά πρωτοφανή αποστέρωση ευχέρειας δικανικής κρίσης και επιδεικνύοντας έλλειψη εμπιστοσύνης ακόμη και στη σχετική νομολογία της συρροής ανθρωποκτονιών, να επιβάλλουν ποινές που αντιστοιχούν σε□□ πραγματικά περιστατικά, διαφορετικά από εκείνα τα οποία απορρέουν από την δικογραφία.

5. Ένα νέο αδίκημα : Η «τρομοκρατική απειλή» :

□ Με την παρ. 3 του νεοπαγούς άρθρου 187Α καθίσταται διακεκριμένο ακόμα και το αδίκημα της απειλής, όταν απειλείται η τέλεση τρομοκρατικής πράξης. Πρόκειται για μία ακόμα εξωφρενική διεύρυνση ποινικοποίησης φρονηματικής συμπεριφοράς, της οποίας η σύγκριση με την απειλή του Κ.Π.Δ. είναι αρκετή για να καταδείξει την υπερβολή της.

Σύμφωνα με το άρθρο 333 του Π.Κ., το οποίο διέπει την απειλή του κοινού ποινικού δικαίου, « *όποιος προκαλεί σε άλλον τρόμο ή ανησυχία, απειλώντας τον με βία ή με άλλη παράνομη πράξη ή παράλειψη τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους (άρα με ελάχιστο όριο 10 ημερών) ή με χρηματική ποινή*».

Φυλάκιση μέχρι ενός έτους σημαίνει ότι το ελάχιστο όριο που είναι δυνατόν να επιβληθεί είναι δέκα μέρες. Στην προκειμένη περίπτωση η παράγραφος 3 του 187Α προβλέπει ότι **«όποιος με εξαίρεση τις περιπτώσεις που ορίζονται στην παρ. 8 απειλεί σοβαρά με την τέλεσή του κατά την παρ. 1 εγκλήματος που έτσι προκαλεί τρόμο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 2 ετών**».

Ετσι λοιπόν έχουμε και εδώ πολλαπλασιασμό του ελαχίστου ορίου της απειλούμενης ποινής για το αδίκημα της απειλής όταν αντικείμενο της απειλής είναι η τέλεση τρομοκρατικής πράξης και

μάλιστα έχουμε και τη φαιδρή - κατά τη γνώμη μου - διάταξη που συμπληρώνει την προηγούμενη ότι η απόπειρα του εγκλήματος αυτού δεν είναι αξιόποινη. Και τη λέω φαιδρή επειδή απόπειρα απειλής ούτε προβλέπεται στην απειλή του Κ.Π.Δ. ούτε νοείται. Έτσι λοιπόν η διάθεση του νομοθέτη να δείξει την δήθεν καλή του πρόθεση, η οποία δεν τιμωρεί την απόπειρα, εκφεύγει του πεδίου της στοιχειώδους σοβαρότητας.

6. Ορισμός τρομοκρατικών ομάδων - Ευθεία ποινικοποίηση αντικαθεστωτικής δράσης

Με την παρ. 4 του ίδιου άρθρου διευρύνεται η έννοια της δίωξης των τρομοκρατικών πράξεων που διαπράττονται από ένα πρόσωπο, όταν το πρόσωπο αυτό *«συγκροτεί ή εντάσσεται ως μέλος σε δομημένη και με διαρκή δράση ομάδα από τρία ή περισσότερα πρόσωπα που δρουν από κοινού με σκοπό να τελέσει το έγκλημα της παραγράφου 1»*.

&#160

Πρώτη παρατήρηση : ότι αν και για τον χαρακτηρισμό της πράξης ως τρομοκρατικής δεν αρκεί ο σκοπός, αλλά προσαπαιτείται και η τέλεση εγκλήματος **«με τρόπο ή σε έκταση ή υπό συνθήκες που είναι δυνατόν να βλάψουν σοβαρά μία χώρα ή ένα διεθνή οργανισμό»**, για τον χαρακτηρισμό μιας ομάδας ως τρομοκρατικής και συνεπώς για τον χαρακτηρισμό του μέλους της ως τρομοκράτη και για όλες τις εξ αυτού συνέπειες **αρκεί ο σκοπός και μόνο**.

Άλλη μία επιλεκτική χρήση του σκοπού του δράστη ως κριτηρίου ποινικής του αντιμετώπισης, που μπορεί κάλλιστα να σημάνει ότι κάθε αντικαπιταλιστής είναι τρομοκράτης και κάθε αντικαπιταλιστική οργάνωση είναι τρομοκρατική.

Δεύτερη παρατήρηση : Εξακολουθεί, όπως και με τον ν. 2928/2001 να **ποινικοποιείται η συμμετοχή** στην οργάνωση έστω και χωρίς τη διάπραξη αδικημάτων, εκ μέρους της ομάδας ή του μέλους, ενώ αφήνεται ανοικτή η δυνατότητα να διευρύνεται η ποινικοποίηση εις βάρος των μελών της ομάδας ακόμα και για αδικήματα τα οποία δεν διαπράττονται από την ομάδα, αλλά διαπράττονται από ένα μέλος της ομάδας, αρκεί να χαρακτηρίζονται ως τρομοκρατικές πράξεις.

Έτσι λοιπόν, με τον προηγούμενο τρομονόμο 2928/2001 είχαμε ποινικοποίηση της ένταξης και συμμετοχής σε τρομοκρατική οργάνωση η οποία διαπράττει αδικήματα και εδώ έχουμε ποινικοποίηση της ένταξης και συγκρότησης σε ομάδα, της οποίας ακόμη και ένα μόνο μέλος διαπράττει τρομοκρατικά αδικήματα.

7. Αυστηρή τιμωρία των «διευθυντών»

Με την παρ. 5 όποιος διευθύνει την κατά την προηγούμενη παρ. τρομοκρατική οργάνωση τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον 10 ετών. Ενώ το απλό μέλος της οργάνωσης τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι 10 ετών, δηλαδή από 5 μέχρι 10 χρόνια, ο διευθυντής (όποιος διευθύνει, αναφέρεται επί λέξει στο νομοσχέδιο) τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον 10 ετών, άρα μέχρι 20.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να πούμε ότι η διάταξη αυτή αποτελεί την υλοποίηση μιας παλιάς εξαγγελίας ότι στο νέο τρομονόμο θα περιληφθεί ειδικότερη διάταξη, η οποία θα καθιστά βαρύτερη την ποινή του αρχηγού και έτσι με την έννοια και τη διατύπωση του διευθύνοντος, αποφεύγονται

κατασκευές αποτυχημένες στην πρόσφατη εμπειρία των πολιτικών δικών, όπως ηθικός αυτουργός, αρχηγός κ.α.

Βεβαίως, η έννοια του διευθυντή υπακούει στην ίδια αυθαιρεσία. Θα έλεγε κανείς ότι είναι παρμένη είτε από το εμπορικό δίκαιο με την έννοια του διευθύνοντος συμβούλου είτε από το διοικητικό δίκαιο, εν πάση περιπτώσει είναι σαφώς θέμα υποκειμενικής κρίσης και εν τέλει θέμα αυθαιρεσίας εκείνου που θα κρίνει, αν κάποιος μέλος της ομάδας είναι διευθυντής της, ώστε να τιμωρείται διπλάσια από τα άλλα μέλη της.

Σε κάθε περίπτωση το χρίσμα του διευθυντή είναι ένα σπουδαίο όπλο εκβιασμού προς παραγωγή «μεταμεληθέντων» υπό την απειλή έως και 20ετούς κάθειρξης για το τίποτα.

8. Ποινικοποίηση συμπαράστασης, κοινωνικών και πολιτικών σχέσεων

Με την παρ. 6. ποινικοποιείται και η **παροχή πληροφοριών** και υλικών μέσων καθώς και η οικονομική ενίσχυση από οποιονδήποτε σε οργανώσεις ή σε άτομα τα οποία τελούν τρομοκρατικές πράξεις, εφόσον γίνεται με σκοπό τη διευκόλυνση της τέλεσης των πράξεων αυτών, ασχέτως μάλιστα εάν επιτεύχθηκε διευκόλυνση ή ήταν πρόσφορο να επιτευχθεί.

Και όχι απλώς ποινικοποιείται αλλά τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι 10 ετών, εξίσου με ότι προβλέπεται για τα μέλη μιας τρομοκρατικής οργάνωσης, ακόμη και όταν η πράξη, στη διευκόλυνση της οποίας αποσκοπεί ο δράστης έχει πλημμεληματικό χαρακτήρα. Σαν να διώκεται δηλαδή ως κακούργημα η απλή συνέργεια σε πλημμέλημα. □ Πρόκειται λοιπόν για μία ρύθμιση η οποία στην ουσία ποινικοποιεί το φρόνημα, ποινικοποιεί τις κοινωνικές σχέσεις, ποινικοποιεί τις πολιτικές σχέσεις, δεν ποινικοποιεί βέβαια αξιόποινες πράξεις και αυτό φαίνεται από την κατάφωρη παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας. □ □

Αναβιώνει η καταδίωξη των συνοδοιπόρων και η τρομοκρατία του α.ν. 509/1947, που πάντως περιοριζόταν σε εκείνους που διέθεταν χώρους για διενέργεια συναθροίσεων και δεν επεκτεινόταν σε κάθε είδους παροχή υλικών μέσων και πληροφοριών.

Κατά τα λοιπά, θα πρέπει να πάρει κανείς πολύ σοβαρά υπόψη του τη διαβεβαίωση του αρμόδιου υπουργού ότι πρωταρχική βούληση της κυβέρνησης ήταν «να διαχωριστεί η τρομοκρατία από την νόμιμη άσκηση κατοχυρωμένων δικαιωμάτων».

9. Αναβάθμιση ποινικής μεταχείρισης εμμέσως τρομοκρατικών αδικημάτων

Ακόμη καθίστανται διακεκριμένες οι κλοπές, ληστείες, πλαστογραφίες και άλλα οικονομικά αδικήματα, όταν αυτά αποσκοπούν στην προπαρασκευή τρομοκρατικών ενεργειών. Αυτός δηλαδή ο οποίος ληστεύει προκειμένου να χρηματοδοτηθεί μία τρομοκρατική οργάνωση ή για να βρει τα αναγκαία οικονομικά μέσα προκειμένου να διαπράξει ένα από τα χαρακτηριζόμενα ως τρομοκρατικά εγκλήματα τιμωρείται βαρύτερα από τον κοινό ληστή. Αντίστοιχα, ο κλέφτης από τον κοινό κλέφτη, ο πλαστογράφος από τον κοινό πλαστογράφο και ούτω καθεξής.

Βέβαια και το □ δικαίωμα στην περιουσία προσβάλλεται εξίσου είτε όταν ο σκοπός του δράστη π.χ. της ληστείας είναι να καταστρέψει τις πολιτικές δομές μιας χώρας, είτε όταν έχει άλλα κίνητρα.

Όμως ο νομικός μας πολιτισμός από τον οποίον απορρέουν τέτοιου είδους σκέψεις μάλλον ετοιμάζεται να εγκαταλείψει τα εγκόσμια.

10. «Δημοκράτες μη φοβάσθε : Δεν σας καταδιώκουμε»

Με την παρ. 8 του ίδιου άρθρου ορίζεται και αρνητικά η τρομοκρατική πράξη και διατυπώνεται η εξαίρεση : *«Δεν συνιστά τρομοκρατική πράξη κατά την έννοια των προηγούμενων παραγράφων του άρθρου αυτού η τέλεση ενός ή περισσότερων από τα εγκλήματα των προηγούμενων παραγράφων αν εκδηλώνεται ως προσπάθεια εγκαθίδρυσης δημοκρατικού πολιτεύματος ή διαφύλαξης ή αποκατάστασης αυτού ή αποσκοπεί στην άσκηση θεμελιώδους ατομικής, πολιτικής ή συνδικαλιστικής ελευθερίας ή άλλου δικαιώματος προβλεπόμενου στο Σύνταγμα ή στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (Ν.Δ. 53/1974, ΦΕΚ Α/256).»*□

Στο σημείο αυτό είναι σχολιαστέα τα εξής :

α)□ Η προσπάθεια διατύπωσης εξαιρέσεων από τον κανόνα της τρομοκρατικής πράξης και γενικά του αρνητικού προσδιορισμού του (του τι δεν είναι τρομοκρατική πράξη), πρώτον **επιβεβαιώνει την ένοχη συνείδηση του νομοθέτη** και δεύτερον την αδυναμία του να ορίσει τις τρομοκρατικές πράξεις κατά τρόπο συγκεκριμένο, ο οποίος να μην είναι αόριστος και αυθαίρετος.

Δεν είναι χωρίς νόημα στο σημείο αυτό να επισημανθεί και πάλι ότι σε κανένα κείμενο διεθνούς νομικής σύμβασης δεν έχει κατορθωθεί να διατυπωθεί χωρίς αντιρρήσεις και με επιτυχία κοινά αποδεκτός ορισμός της έννοιας τρομοκρατία. Γιατί πολύ απλά πρόκειται για μια πολιτική έννοια που υπακούει σε πολιτικές σκοπιμότητες και αποτελεί τον υπ' αριθμόν ένα ιδεολογικό κωδικό της σημερινής νέας τάξης πραγμάτων και σαφώς συναντά σοβαρές αντιρρήσεις, επειδή έρχεται σε αντίθεση με το νομικό πολιτισμό και με την υποχρέωση σαφούς καθορισμού του αδικήματος, όταν αυτό προσπαθεί να διατυπωθεί.

β) Πέραν αυτού όμως, στο περιεχόμενο της εξαίρεσης οφείλουμε να επισημάνουμε και πάλι τα εξής : Η προσπάθεια εγκαθίδρυσης δημοκρατικού πολιτεύματος ή διαφύλαξης ή αποκατάστασης αυτού δεν αρκεί κατά τη διατύπωση του νομοσχεδίου να αποτελεί σκοπό του δράστη αλλά σύμφωνα με τη διατύπωση του νομοσχεδίου πρέπει να εκδηλώνεται ως τέτοια. Αρα λοιπόν δεν είναι κριτήριο το τι αποσκοπεί ο δράστης για να εξαιρεθεί αλλά το πως εκλαμβάνει την εκδήλωση της δραστηριότητας του δράστη το κράτος, ως προσπάθεια εγκαθίδρυσης δημοκρατικού πολιτεύματος κτλ. Το κριτήριο του σκοπού ως κριτήριο για την εξαίρεση μιας πράξης από το χαρακτηρισμό της ως τρομοκρατικής περιορίζεται εκεί και μόνον που ο σκοπός είναι ανώδυνος, δηλαδή στην άσκηση θεμελιώδους ατομικής, πολιτικής ή συνδικαλιστικής ελευθερίας, ατομικής όχι συλλογικής ή άλλου δικαιώματος που προβλέπεται από το Σύνταγμα ή από την ΕΣΔΑ. Αλλά και πάλι γεννά σοβαρά ερωτήματα σχετικά με το κριτήριο για τον χαρακτηρισμό «θεμελιώδης» και την αιτία της μη επέκτασης στη ρυθμιστέα ύλη του συνόλου των νομίμων τουλάχιστον ελευθεριών, θεμελιωδών και μη.□□□

Εκεί δηλαδή που μπορεί να προσδιοριστεί στενά μια πεπερασμένη κατηγορία δικαιωμάτων υπέρ των οποίων έχει το δικαίωμα ο δράστης να αποσκοπεί για να μη χαρακτηριστεί η δράση του τρομοκρατική, εκεί αναγνωρίζεται ο σκοπός ως κριτήριο εξαίρεσης, όταν ο σκοπός είναι γενικότερος δεν αρκεί να αποσκοπεί αλλά **πρέπει και να εκδηλώνεται** ως προσπάθεια

εγκαθίδρυσης ή διαφύλαξης ή αποκατάστασης του δημοκρατικού πολιτεύματος, πράγμα που βέβαια αντικειμενικοποιείται, έτσι ώστε να κρίνεται με τα κριτήρια του νομοθέτη, του αστυνομικού και του δικαστή και όχι με τα κριτήρια του δράστη.

Άλλη μία επιλεκτική χρήση του σκοπού του δράστη ως κριτηρίου για την ποινική του μεταχείριση.

11. Διεύρυνση καταργήσεων και περιορισμών συνταγματικών και δικονομικών δικαιωμάτων στο βωμό του κυνηγιού της τρομοκρατίας

Με το άρθρο 187B του Π.Κ., έτσι όπως αναριθμείται το ισχύον άρθρο 187^A Π.Κ. που θεσπίστηκε με το ν. 2928/2001, τροποποιείται με το νομοσχέδιο αυτό, επεκτείνονται όλες οι ουσιαστικές και δικονομικές ρυθμίσεις του τρομονόμου, όπως είναι φυσικό, και στις περιπτώσεις των τρομοκρατικών πράξεων που θεσπίζονται με το άρθρο 187 A του Π.Κ. του νομοσχεδίου αυτού, και συγκεκριμένα :

□ - Τα μέτρα επιείκειας,

- Η προστασία και ανωνυμία των μαρτύρων κατηγορίας

- Η δυνατότητα απαλλαγής εκείνων οι οποίοι θα δώσουν χρήσιμες πληροφορίες για τις τρομοκρατικές ενέργειες και οργανώσεις,

-□ Η δυνατότητα επιβολής ελαττωμένης ποινής στους μεταμεληθέντες

- Η δυνατότητα αναστολής της ποινής τους, επεκτείνονται και στις περιπτώσεις των αδικημάτων αυτών.

- Η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών

•-□□□□□□□□ Η ηλεκτρονική παρακολούθηση

□□□□□□□□ - Η ανέλεγκτη χρήση προσωπικών δεδομένων

•-□□□□□□□□ Η ανακριτική διείσδυση

•-□□□□□□□□ Η απαγόρευση ενδίκων μέσων κατά του παραπεμπτικού βουλεύματος

•-□□□□□□□□ Οι ειδικές ρυθμίσεις για την ανάκριση, το DNA και την προδικασία.

12. Χαριστική βολή στο θεσμό των ενόρκων

Ακόμα στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων, προστίθενται, όπως είναι επόμενο, και όλες οι περιπτώσεις των εγκλημάτων τα οποία προβλέπονται από το άρθρο 187 A του Π.Κ., όπως αυτό διαμορφώνεται με το νέο νομοσχέδιο, άρα δηλαδή έχουμε μια περαιτέρω

διεύρυνση της αρμοδιότητας του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων σε βάρος των Μ.Ο.Δ. (Μικτών Ορκωτών Δικαστηρίων), αφού στην αρμοδιότητα αυτού περιλαμβάνονται πλέον και οι ατομικές τρομοκρατικές πράξεις, π.χ ανθρωποκτονίες κλ.π. και θα μπορούσε να πει κανείς ότι η διεύρυνση αυτής της αρμοδιότητας, η οποία - ειρήσθω εν παρόδω - θα μπορεί να γίνεται άνετα με κριτήρια του χρόνου της προδικασίας, θα αποτελέσει τη χαριστική βολή στην ήδη αποψιλωμένη σε πολύ μεγάλο βαθμό αρμοδιότητα των Μ.Ο.Δ.

13. Εξαίρεση τρομοκρατικών αδικημάτων από τις ρυθμίσεις που ισχύουν για τα πολιτικά εγκλήματα.

&#160

Με την εξαίρεση των αδικημάτων αυτών από την αρμοδιότητα των μικτών ορκωτών δικαστηρίων παραβιάζεται και στην περίπτωση αυτή η διάταξη του άρθρου 97 παρ. 1 του Συντάγματος σύμφωνα με το οποίο *«τα κακουργήματα και τα πολιτικά εγκλήματα δικάζονται από μικτά ορκωτά δικαστήρια...»*.

&#160

Η εξαίρεση αυτή είναι κραυγαλέα εάν ληφθεί υπόψη ότι ο ίδιος νομοθέτης που θεωρεί σχεδόν επαρκές το υποκειμενικό στοιχείο για να επιβαρύνει την ποινική μεταχείριση του δράστη και νομοθετεί πάνω σε αυτό, το θεωρεί ανεπαρκές για να χαρακτηρίσει το έγκλημά του ως πολιτικό, παρότι μάλιστα από τον χαρακτηρισμό αυτό δεν απορρέει καμμία προνομιακή ουσιαστική συνέπεια υπέρ του δράστη.

Άλλη μία ομοιότητα με το ιδιώνυμο (άρθρο 7 ν. 4229/1929).

Το σύστημα της ελληνικής νομοθεσίας και νομολογίας επιμένει να θεωρεί πολιτικό έγκλημα μόνο το πραξικόπημα, την εσχάτη προδοσία και την κατασκοπεία.

Για τους αντιπάλους του καθεστώτος επιφυλάσσει τον χαρακτηρισμό του τρομοκράτη, τη δικονομική αντιμετώπιση ως δράστη του κοινού ποινικού δικαίου και παράλληλα τη σωφρονιστική τους αντιμετώπιση χωριστά από αυτούς.

Αδίκαια θα ψάξει κανείς για κανόνες και αρχές. Γιατί οι εξουσίες δεν έχουν αρχές. Έχουν μόνο συμφέροντα.

14. Καθιέρωση και γενίκευση της αρχής της συλλογικής ευθύνης (νομικά πρόσωπα)

Με την επέκταση των κυρωτικών συνεπειών (ανάκληση άδειας, παύση λειτουργίας, πρόστιμα) και στα Ν.Π.Ι.Δ. (άρθρο 41) για λογαριασμό των οποίων φέρονται ότι ενήργησαν οι δράστες των σχετικών εγκληματικών πράξεων, διευθυντές κλπ απειλείται να τεθεί σε κίνδυνο η συνταγματικά κατοχυρωμένη συνδικαλιστική και σωματειακή γενικά δραστηριότητα και να επεκταθούν σε συλλογικά μορφώματα οι συνέπειες, με προφανή σκοπό την τρομοκράτηση και την αποτροπή από κινηματικές δραστηριότητες μη αρεστές στο καθεστώς.

15. Ο ν. 2928/2001 προίκα στην κοινωνία.

&#160

Οι συντάκτες του ν. 2928/2001 είπαν ότι τον θέσπισαν για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Επίσημα τον ονόμασαν νόμο «για την προστασία του πολίτη από τις αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων», αλλά ανεπίσημα τον αποκαλούσαν αντιτρομοκρατικό νόμο.

Σήμερα που ετοιμάζεται η θέσπιση νόμου, ο οποίος και ονομαστικά πλέον έχει ως ρυθμιστέα ύλη τα τρομοκρατικά αδικήματα, ο 2928/2001 δεν καταργείται, αλλά ισχύει παράλληλα.

Η κοινωνία βρίσκεται αντιμέτωπη με δύο τρομονόμους, έναν από το ΠΑ.ΣΟ.Κ., το οποίο μόλις πέρασε το κατώφλι της αντιπολίτευσης επανήλθε σε παλαιότερες συνήθειές του και ανακαλύπτει αντισυνταγματικότητα σε διατάξεις του νομοσχεδίου, οι οποίες πλήρως υπακούουν στις κατευθύνσεις της απόφασης πλαίσιο, την οποία εκείνο ψήφισε, και έναν από τη Ν.Δ., έναν για τους τρομοκράτες και έναν για τους μη τρομοκράτες.

Κοινό σημείο αναφοράς η γενίκευση των ανατροπών στο συνταγματικό και το δικονομικό πεδίο και η πορεία ενταφιασμού του πολυσυζητημένου νομικού πολιτισμού της χώρας μας, που έτσι και αλλιώς για διάφορους ιστορικούς λόγους υπήρξε βραχύβιος και δεν ευτύχησε να μακροημερεύσει.

Το νόμο 2928/2001 ψήφισαν 11 βουλευτές. Οι υπόλοιποι προτίμησαν να είναι απόντες. Αυτή είναι η αντιπροσώπευση και η νομιμοποίηση εκείνων που είναι πάντα έτοιμοι να χαρακτηρίσουν μειοψηφική μία κινητοποίηση ή μία γενική συνέλευση.

Δεν ξέρω πόσοι βουλευτές θα βρεθούν αυτή τη φορά να ψηφίσουν το νέο τρομονόμο.

Ξέρω ότι τα τείχη εξακολουθούν να κτίζονται. Θα βρεθεί κανείς να τα γκρεμίσει

Αθήνα, **23.6.2004**